

Bratislava, 5. december 2019

Najtransparentnejšie odštartovali volebnú kampaň SaS a PS/Spolu

Transparency spúšťa občiansku kampaň na kontrolu férovosti parlamentných volieb 2020

Najlepšiu predvolebnú kampaň z hľadiska transparentnosti vedú zatiaľ strana SaS a koalícia strán PS/Spolu. Naopak, najmenej transparentnou je doteraz kampaň vládneho Smeru-SD. Vyplýva to z hodnotenia Transparency International Slovensko, ktorej experti sa pozreli na volebné kampane dvanástich preferenčne najsilnejších politických strán kandidujúcich v parlamentných voľbách 2020.

SaS a PS/Spolu mali počas prvého mesiaca kampane kvalitný transparentný účet s dobre čitateľným a podrobným rozpisom kampaňových výdavkov. Prvenstvo im zabezpečil fakt, že iba ich lídri boli ochotní vyplniť podrobné majetkové priznanie Transparency a doložiť ich kópiami svojich daňových priznaní. Dokumenty sú zverejnené na stránke venovanej monitoringu parlamentných volieb: <http://volby.transparency.sk/parlament2020/>.

TRANSPARENTNOSŤ VOLEBNÝCH KAMPANÍ POLITICKÝCH STRÁN

(stav k 5.12.2019/prvý mesiac volebnej kampane)

Strana	Celková známka	Transparentný účet (váha 35%)	Príjmy strany a lídra (váha 35%)	Výdavky pred kampaňou (váha 10%)	Organizácia kampane (váha 10%)	Web kampane (váha 10%)
PS/Spolu	2 (1,65)	2	1	2	3	1
SaS	2 (1,65)	2	1	2	3	1
KDH	2 (2,40)	2	3	5	3	2
Vlast'	3 (2,70)	2	2	5	5	3
SNS	3 (2,85)	2	3	3	5	3
Za ľudí	3 (2,90)	3	3	3	3	2
Most-Híd	3 (3,05)	2	3	3	5	5
ĽSNS	3 (3,10)	3	3	2	3	5
OLaNO	3 (3,25)	2	3	5	5	5
Dobrá voľba	3 (3,45)	4	3	3	3	4
Sme rodina	4 (3,55)	4	3	3	5	3
Smer-SD	4 (3,95)	4	3	5	5	5

Zdroj: Transparency International Slovensko

Predseda strany a volebný líder SaS Richard Sulík ponúkol v majetkovom priznaní okrem prehľadu príjmov za uplynulé tri roky v celkovej výške 307-tisíc eur aj podrobný opis nehnuteľného majetku s odhadnutou trhovou hodnotou cez 1,36 milióna eur (tri byty v Bratislave + dom v Zlatých Moravciach). Líder PS/Spolu Michal Truban zverejnil, že za posledné štyri roky zarobil dokopy 446-tisíc eur a podrobne opísal svoj byt v Bratislave s trhovou hodnotou 600-tisíc eur.

Priemerné známky

Podobne, ako to súčasná prezidentka Zuzana Čaputová urobila prezidentských voľbách, sú teraz Richard Sulík a Michal Truban prvými politikmi v parlamentných voľbách, ktorí boli ochotní zverejniť detaily svojich majetkov a príjmov, vrátane zaplatených daní.

Väčšina strán získala priemerné známky. Predseda KDH Alojz Hlina na stranickom webe deklaruje, že strana celú kampaň financuje z jeho pôžičky vo výške 700-tisíc eur. Neposkytol však svoje majetkové ani daňové priznania. Zaslania majetkového priznania Transparency pôvodne prisľúbil aj predseda Za ľudí Andrej Kiska, ani on to však neurobil. Jeho strana navyše minula polovicu doterajších volebných výdavkov na neznámom mieste (výdaj na billboardy za 63-tisíc eur bez označenia príjemcu v transparentnom účte).

LSNS dojem z dobre vedeného účtu pokazila hotovostným výberom vysokej sumy 26-tisíc eur s neznámym účelom využitia. Dobrá voľba prijala na svoj transparentný účet až 220-tisíc eur (všetky doterajšie príjmy) od neidentifikovateľného darcu. Slabé hodnotenie sme udelili aj strane Sme rodina, ktorá mala za november na transparentnom účte len tri výdavky, z ktorých najväčší smeroval na neznámy účet (neoznačený príjemca).

Najhorší Smer

Najnetransparentnejšie zatiaľ vedie svoju kampaň strana Smer-SD. Najsilnejšia vládna strana presunula svoju kampaň kompletne do agentúr, čím znemožnila komukoľvek odkontrolovať volebné výdavky, a tým de facto poprela účel transparentných účtov, ktoré pritom sama v roku 2014 legislatívne zaviedla. Smer nebol ochotný zverejniť ani majetkové či daňové priznanie svojho lídra Petra Pellegriniho (jeho priznanie, tak ako u iných verejných funkcionárov, nie je na stránke Národnej rady dostatočne podrobné).

Práve Smer je stranou, ktorá dosiaľ poslala na svoj volebný účet absolútne najväčšiu sumu – až 2,5 milióna eur. Smer tiež vedie aktuálne poradie vo veľkosti doteraz preinvestovaných výdavkov v kampani (hoci nie je jasné, koľko z nich už bolo reálne minutých v teréne). Z volebného účtu minul už takmer milión eur. Celkovo zatiaľ najväčšie strany vykázali na volebných účtoch tri milióny vo výdavkoch.

TRI MILIÓNY V KAMPANI

Strana	Doterajšie výdavky (tis. eur)
Smer	956
PS/Spolu	644
SaS	333
Dobrá voľba	243
ĽSNS	226
Sme rodina	160
Za ľudí	123
SNS	91
Vlasť	90
OLaNO	79
Most-Híd	34
KDH	31
Celkom	3.010

Zdroj: Výdavky na transparentných účtoch najsilnejších strán k 4.12.2019.

Transparency v rámci hodnotenia vyzvala politické strany k dobrovoľnému záväzku, aby po voľbách zverejnili **oveľa podrobnejšie vyúčtovanie volebnej kampane** než vyžaduje súčasný zákon. Zatiaľ to prisľúbili urobiť len strana Za ľudí, KDH a koalícia PS/Spolu.

Cieľom volebného monitoringu Transparency je **motivovať súperiace politické strany k férovému vedeniu kampaní**. Pomáha občanom zistiť podrobné a ľahko dostupné informácie o politických stranách, ich programe, financovaní, majetkoch lídrov či zložení volebných tímov. Transparency spraví druhé kolo rebríčka, ktorý zhodnotí priebeh už väčšiny kampane, koncom januára 2020.

Monitoring Transparency bude kompletne financovaný z darov občanov Transparency dnes **spúšťa kampaň** (<https://youtu.be/nRDLMih7hX8>), v ktorej môžu sami občania podporiť overovanie darcov či nákup exkluzívnych reklamných dát o kampaniach v pre Slovensko kľúčových voľbách 2020. Taktiež vyzývame občanov k zasielaniu podnetov na akékoľvek porušenie zákonov týkajúcich sa volieb. Podobný dohľad zo strany Transparency pomohol urobiť z tohtoročných prezidentských volieb dosiaľ najtransparentnejšiu volebnú súťaž v histórii Slovenska.

V prípade otázok prosím kontaktujte:

Luboš Kostelanský, analytik Transparency, lubos.kostelansky@transparency.sk, 0948 003 625,
Gabriel Šípoš, riaditeľ Transparency, sipos@transparency.sk, 0905 613 779

Hodnotenie transparentnosti kampaní aj s podrobnými zdôvodneniami nájdete na podstránke TIS venovanej prezidentským voľbám: <http://volby.transparency.sk/parlament2020/>

AKO HODNOTÍME TRANSPARENTNOSŤ VOLEBNÝCH KAMPANÍ

(Metodika Transparency International Slovensko)

Výsledné hodnotenie politickej strany je známka na škále od 1 (najlepšia) do 5 (najhoršia). Znamka je priemerom známok udelených za päť hodnotených kritérií pri zohľadnení rozdielnych váh jednotlivých kritérií.

Hodnotenie Transparency uskutočnila v prvej štvrtine oficiálnej volebnej kampane a zopakuje ho v troch štvrtinách kampane. Politické strany tak dostanú priestor na zlepšenie sa v priebehu kampane.

TRANSPARENTNÝ ÚČET

Váha kritéria 35%

Prehľadnosť transparentného účtu. Do akej miery sú položky na volebnom transparentnom účte prehľadne popísané a je možné identifikovať účel a príjemcu/poskytovateľa?

Znamka 1

Transparentný účet je detailný, politická strana s ním pracuje v podstate denne, reálne zobrazuje volebnú kampaň a jej vývoj. Jednotlivé transakcie sú úplne popísané – obsahujú označenie platcu/príjemcu aj účel transakcie. Popisky výdavkov sú podrobnejšie, zobrazujú nielen nakupovanú komoditu/službu ale často aj jej kvantitu, či kvalitu.

Znamka 2

Transparentný účet je podrobný, politická strana ho využíva pravidelne, zobrazuje volebnú kampaň a jej vývoj. Jednotlivé transakcie sú úplne popísané – obsahujú označenie platcu/príjemcu aj účel transakcie. Popisky výdavkov nie sú podrobné, zobrazujú len nakupovanú komoditu/službu, kvantitu, či kvalitu opisujú iba veľmi zriedka alebo vôbec.

Znamka 3

Transparentný účet je obsiahly, politická strana ho využíva často, ponúka pohľad na volebnú kampaň a jej vývoj. Nie všetky transakcie sú úplne popísané – pri niektorých chýba označenie platcu/príjemcu alebo účel transakcie. Popisky výdavkov sú stručné, málo opisne približujú nakupovanú komoditu/službu, o kvantite, či kvalite nehovoria vôbec.

Znamka 4

Transparentný účet je stručný, politická strana s ním pracuje málo, ponúka len obmedzený pohľad na volebnú kampaň a jej vývoj. Veľa transakcií je neúplných – chýba pri nich označenie platcu/príjemcu alebo účel transakcie. Vyskytujú sa aj úplne neidentifikovateľné platby, nejde o zásadné položky z hľadiska veľkosti. Popisky výdavkov sú všeobecné, nedostatočne opisujú nakupovanú komoditu/službu, o kvantite, či kvalite nehovoria vôbec.

Znamka 5

Transparentný účet obsahuje málo transakcií, strana s účtom nepracuje takmer vôbec. Nezobrazuje volebnú kampaň, politická strana ju ukryla do prostredia mediálnej agentúry. Najhoršie hodnotenie je udelené aj vtedy, keď zásadné transakcie z hľadiska veľkosti nie sú identifikovateľné - chýba v nich označenie platcu/príjemcu a zároveň popis transakcie.

PŮVOD VLASTNÝCH ZDROJŮV

Váha kritéria 35 %

Pôvod vlastných zdrojov. Do akej miery informuje politická strana o spôsobe nadobudnutia finančných zdrojov investovaných do kampane a o majetkovom pozadí jej lídra?

Známka 1

Politická strana sama proaktívne zverejnila podrobné informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Líder strany vyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a poskytol aj kópie jeho daňových priznaní. Zároveň súhlasil z ich zverejnením.

Známka 2

Politická strana zverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane, alebo o tom dostatočne podrobne informovala na žiadosť Transparency. Líder strany vyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a súhlasil s jeho zverejnením. Kópie jeho daňových priznaní líder strany neposkytol.

Známka 3

Politická strana zverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane, alebo o tom dostatočne podrobne informovala na žiadosť Transparency. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

Známka 4

Politická strana nezverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Na žiadosť Transparency o tom informovala málo podrobne. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

Známka 5

Politická strana nezverejnila informácie o tom, ako nadobudla finančné zdroje potrebné pre vedenie volebnej kampane. Neurobila tak ani na žiadosť Transparency. Líder strany nevyplnil na žiadosť Transparency podrobné majetkové priznanie a neposkytol kópie daňových priznaní.

VÝDAVKY PRED OFICIÁLNOU KAMPAŇOU

Váha kritéria 10 %

Transparentnosť výdavkov pred oficiálnou kampaňou. Ako informuje politická strana o kampani pred vyhlásením volieb?

Známka 1

Politická strana vedie transparentný účet počas celého obdobia, na ktoré sa vzťahuje limit 3 milióny eur pre náklady v volebnej kampani (od 9.5.2019). Transparency poskytla podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 2

Politická strana si transparentný účet založila s väčším predstihom pred začiatkom oficiálnej volebnej kampane. Strana poskytla Transparency podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 3

Politická strana vedie transparentný účet len počas oficiálnej volebnej kampane, nie sú tak na ňom zachytené výdavky na propagáciu strany zo skoršieho obdobia, ktoré sa zarátavajú do limitu 3 milióna eur pre náklady volebnej kampane. Dostatočne podrobné informácie tejto o propagačnej kampani poskytla na vyžiadanie Transparency. Prípadne si založila transparentný účet s väčším predstihom pred začiatkom oficiálnej volebnej kampane, Transparency však neposkytla podrobné informácie o propagačnej kampani.

Známka 5

Politická strana vedie transparentný účet len počas oficiálnej volebnej kampane, nie sú tak na ňom zachytené výdavky na propagáciu strany zo skoršieho obdobia, ktoré sa zarátavajú do limitu 3 milióna eur pre náklady volebnej kampane. Informácie o tejto propagačnej kampani neposkytla ani na vyžiadanie Transparency.

ORGANIZÁCIA KAMPANE

Váha kritéria 10%

Organizácie volebnej kampane. Aká je úroveň informovanosti o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme a spolupracujúcich agentúrach?

Známka 1

Politická strana zverejnila dostatočne podrobné informácie o volebnej kampani, jej veľkosti, financovaní, volebnom tíme, poradcov a spolupracujúcich agentúrach.

Známka 3

Politická strana nezverejnila informácie o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme, poradcov a spolupracujúcich agentúrach. Sprístupnila ich na vyžiadanie Transparency.

Známka 5

Politická strana nezverejňuje na svojom webe informácie o volebnej kampani, jej financovaní, volebnom tíme, poradcov a spolupracujúcich agentúrach. Nesprístupnila ich ani na vyžiadanie Transparency.

WEB KAMPANE

Váha kritéria 10%

Web kampane. Obsahuje web politickej strany informácie kľúčové pre rozhodovanie voličov (životopisy kandidátov, volebný program, majetkové pomery, volebná kampaň, volebné akcie)?

Známka 1

Súčasťou webu politickej strany sú aj informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov. Najmä úplný zoznam kandidátov a volebný program strany ale aj dostatočne podrobné životopisy lídrov kandidátky a kalendár volebných akcií, kde je možné sa stretnúť predstaviteľov strany. Strana tiež ponúka možnosť skontaktovať sa s jej predstaviteľmi prostredníctvom zverejnenia kontaktného formulára alebo e-mejlovej adresy alebo telefonického kontaktu.

Známka 3

Súčasťou webu politickej strany sú v obmedzenej miere aj niektoré informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov. Ponúka len nekompletný zoznam kandidátov, ak zverejnila životopisy lídrov, tak tieto nie sú dostatočne podrobné, prípadne chýba volebný program strany alebo prehľad volebných akcií, kde je možné sa stretnúť predstaviteľov strany

Známka 5

Politická strana na svojom webe neponúka takmer žiadne informácie týkajúce sa volieb, ktoré sú dôležité pre rozhodovanie sa voličov.